TIESAS SPRIEDUMS (trešā palāta)

2006. gada 7. septembrī *

Lieta C-125/05

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši EKL 234. pantam, ko *Østre Landsret* (Dānija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2005. gada 15. martā un Tiesā reģistrēts 2005. gada 17. martā, tiesvedībā

***VW-Audi Forhandlerforeningen, Vulcan Silkeborg A/S*** pilnvarotā,

pret

***Skandinavisk Motor Co. A/S.***

TIESA (trešā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs A. Ross [*A. Rosas*], tiesneši Ž. P. Puisošē [*J.-P. Puissochet*], S. fon Bārs [*S. von Bahr*], U. Lehmuss [*U. Lõhmus*] un A. O'Kīfs [*A. Ó Caoimh*] (referents),

* Tiesvedības valoda — dāņu.

ģenerāladvokāts L. A. Hēlhuds [*L. A. Geelhoed*],
sekretārs H. fon Holšteins [*H. von Holstein*], sekretāra palīgs,

ņemot vērā rakstveida procesu un tiesas sēdi 2006. gada 16. februārī,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— *VW-Audi Forhandlerforeningen, Vulcan Silkeborg A/S* pilnvarotās, vārdā — M. Goskjers [*M. Goeskjær*] un P. Gregersens [*P. Gregersen*], *advokater,*

— *Skandinavisk Motor Co. A/S* vārdā — K. Karhula Lauridsens [*C. Karhula Lauridsen*], T. Rīls [*T. Ryhl*] un J. Erskovs Rasmusens [*J. Ørskov Rasmussen*], *advokater,*

— Eiropas Kopienu Komisijas vārdā — N. B. Rasmusens [*N. B. Rasmussen*] un A. Velans [*A. Whelan*], pārstāvji,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus tiesas sēdē 2006. gada 27. aprīlī,

pasludina šo spriedumu.

## Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt 5. panta 3. punktu Komisijas 1995. gada 28. jūnija Regulā (EK) Nr. 1475/95 par Līguma [81.] panta

3. punkta piemērošanu atsevišķām mehānisko transportlīdzekļu izplatīšanas un apkopes līgumu kategorijām (OV L 145, 25. lpp.).

2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā starp *VW-Audi Forhandlerforeningen* ("Volkswagen" un "Audi" transportlīdzekļu izplatītāju apvienība), *Vulcan Silkeborg A/S* (turpmāk tekstā — "*VS*") pilnvaroto, un *Skandinavisk Motor Co. A/S* (turpmāk tekstā — "*SMC*") par *SMC* ar *VS* noslēgtā līguma par "Audi" mehānisko transportlīdzekļu izplatīšanu Dānijā izbeigšanas ar viena gada uzteikuma termiņu likumību.

## Atbilstošās tiesību normas

3 Regulas Nr. 1475/95 preambulas deviņpadsmitais apsvērums ir formulēts šādi:

"5. panta 2. punkta 2. un 3. apakšpunktā un 5. panta 3. punktā ir paredzēti atbrīvojuma nosacījumi saistībā ar izplatīšanas un apkopes līguma ilgumu un pārtraukšanu, jo sakarā ar izplatītāja veiktajiem ieguldījumiem, lai uzlabotu līguma preču izplatīšanas un apkopes struktūru, īstermiņa līgumu vai īsā laikā izbeidzamu līgumu gadījumos ir ļoti palielinājusies izplatītāja atkarība no piegādātāja. Tomēr, lai nekavētu elastīgu un iedarbīgu izplatīšanas struktūru attīstību, piegādātājam ir jādod tiesības izbeigt līgumu tad, ja ir jāpārkārto viss izplatīšanas tīkls vai būtiska tā daļa. [..]" [Neoficiāls tulkojums]

4 Regulas Nr. 1475/95 1. pantā ir noteikts, ka EKL 81. panta 1. punktā paredzēto aizliegumu nepiemēro līgumiem, kuros piegādātājs uztic pilnvarotam pārdevējam veicināt līgumā paredzēto preču izplatīšanu noteiktā teritorijā un apņemas šajā teritorijā mehāniskos transportlīdzekļus un rezerves detaļas piegādāt tikai tam.

5 Minētās regulas 4. panta 1. punktā ir paredzēts, ka atbrīvojumu piemēro neatkarīgi no saistībām, ar ko izplatītājs apņemas izplatīšanā un apkopē it īpaši attiecībā uz līguma preču tirdzniecības telpu vai remontdarbnīcas un apkopes aprīkojumu ievērot obligātos standartus.

6 Šīs regulas 5. panta 2. un 3. punktā ir paredzēts:

"2. Ja izplatītājs ir uzņēmies 4. panta 1. punktā paredzētās saistības, lai uzlabotu izplatīšanas un apkopes struktūru, atbrīvojumu piemēro ar nosacījumu, ka:

[..]

2) līgums ir vismaz uz pieciem gadiem vai uz nenoteiktu laiku noslēgtiem līgumiem to izbeigšana abām pusēm ir jāpaziņo vismaz divus gadus iepriekš; [..]

[..].

3. 1. un 2. punktā noteiktie atbrīvojuma nosacījumi neietekmē:

— piegādātāja tiesības pārtraukt līgumu pēc uzteikuma vismaz vienu gadu iepriekš tad, ja ir jāpārkārto viss izplatīšanas tīkls vai būtiska tā daļa,

[..].

Jebkādu domstarpību gadījumā pusēm ir jāpieņem ātra strīdu izšķiršanas kārtība, piemēram, vēršoties pie trešās personas eksperta vai šķīrējtiesneša, kas neietekmē pušu tiesības vērsties kompetentā tiesā saskaņā ar piemērojamām valsts tiesību normām."

7 Brošūrā ar paskaidrojumiem par Regulu Nr. 1475/95 Eiropas Kopienu Komisija atbildē uz 16. jautājuma a) apakšpunktu — "Vai iespējams līgumu izbeigt pirms termiņa beigām?" — min:

"Ražotājs var izbeigt līgumu pirms termiņa beigām (to uzsakot vienu gadu iepriekš), ja tam ir jāpārkārto viss izplatīšanas tīkls vai būtiska tā daļa. Pārstrukturizācijas nepieciešamība tiek noteikta, pusēm vienojoties, vai pēc izplatītāja lūguma — ar trešās personas eksperta vai šķīrējtiesneša palīdzību. Vēršanās pie trešās personas eksperta vai šķīrējtiesneša pusēm neliedz tiesības vērsties valsts tiesā saskaņā ar valsts tiesībām [5. panta 3. punkts]. Ja piegādātājs līgumā piekrīt tiesībām vienpusēji izbeigt līgumu termiņā, kas pārsniedz regulā noteiktos ierobežojumus, tas automātiski zaudē tiesības uz atsevišķu kategoriju atbrīvojumu [6. panta 1. punkta 5. apakšpunkts (..)].

Šāda iespēja izbeigt līgumu pirms termiņa beigām tika ieviesta, lai ražotājs varētu elastīgi pārveidot savu izplatīšanas sistēmu [19. apsvērums]. Pārstrukturizācijas nepieciešamību var izraisīt konkurentu darbības vai ekonomiskā situācija neatkarīgi no tā, vai to izraisījuši ražotāja iekšēji pieņemti lēmumi vai ārēji faktori, kā, piemēram, attiecīgajā reģionā esoša uzņēmuma, kurā nodarbināti daudzi darbinieki, slēgšana. Ņemot vērā iespējamo situāciju daudzumu, nebūtu reāli norādīt visus iespējamos pārstrukturizācijas cēloņus.

Tikai izvērtējot konkrēto ražotāja tīkla sistēmu, katrā atsevišķā gadījumā ir iespējams izlemt, vai ir skarta "būtiska" tīkla daļa. "Būtisks" ietver gan ekonomisko, gan ģeogrāfisko aspektu, kas var aprobežoties ar attiecīgās dalībvalsts tīklu vai tā daļu. Katrā ziņā ražotājam ir jāvienojas vai nu ar trešo personu ekspertu, šķirējtiesnesi, vai savu izplatītāju, kura līgums tiks lauzts, bet tam nav jākonsultējas ar citiem netieši skartiem izplatītājiem." [Neoficiāls tulkojums]

8 Ar 2002. gada 1. oktobri Regula Nr. 1475/95 tika aizstāta ar Komisijas 2002. gada 31. jūlija Regulu (EK) Nr. 1400/2002 par Līguma 81. panta 3. punkta piemērošanu vertikālu vienošanos un saskaņotu darbību kategorijām mehānisko transportlīdzekļu nozarē (OV L 203, 30. lpp.).

9 Regulas Nr. 1400/2002 4. panta ar nosaukumu "Skaidri definēti ierobežojumi" 1. punktā ir paredzēts, ka atbrīvojums neattiecas uz vertikālām vienošanām, kuru mērķis ir noteikt zināmus šajā pantā uzskaitītus ierobežojumus.

10 Šīs regulas 10. pantā ir noteikts:

"Līguma 81. panta 1. punktā noteikto aizliegumu nepiemēro no 2002. gada 1. oktobra līdz 2003. gada 30. septembrim attiecībā uz līgumiem, kuri jau ir spēkā 2002. gada 30. septembrī un kuri neatbilst atbrīvojuma nosacījumiem, kas paredzēti šajā regulā, bet atbilst Regulā (EK) Nr. 1475/95 paredzētajiem atbrīvojuma nosacījumiem."

11 Brošūrā ar paskaidrojumiem par Regulu Nr. 1400/2002 Komisijas atbildē uz 20. jautājumu — "Kā pārejas periodā izbeigt līgumus, kuri atbilst Regulai Nr. 1475/95?" — it īpaši ir minēts:

"Tas, ka Regula Nr. 1475/95 pēc 2002. gada 30. septembra nav spēkā un to aizstāj jauna regula, nenozīmē, ka *de facto* ir jāpārveido izplatīšanas tīkls. Tomēr pēc jaunās regulas stāšanās spēkā transportlīdzekļu ražotājs var izlemt pārkārtot būtisku sava izplatīšanas tīkla daļu. Lai ievērotu Regulu Nr. 1475/95 un tādējādi izmantotu pārejas periodu, līgums jāuzsaka divus gadus iepriekš, izņemot, ja ir nolemts veikt pārstrukturizāciju vai pastāv pienākums izmaksāt atlīdzību."

12 Turklāt par 68. jautājumu — "Vai regulā ir noteikti minimāli uzteikuma termiņi?" — minētajā brošūrā uz šo jautājumu sniegtās atbildes ceturtajā daļā par līguma izbeigšanu ar viena gada uzteikumu ir norādīts:

"Tas, vai ir nepieciešama pārstrukturizācija, ir objektīvs jautājums, un tas, ka piegādātājs uzskata, ka šāda pārstrukturizācija ir nepieciešama, strīda gadījumā jautājumu neatrisina. Tādā gadījumā valsts tiesai vai šķīrējtiesai jautājums jāizlemj, ņemot vērā lietas apstākļus."

**Pamata prāva un prejudiciālie jautājumi**

13 1996. gada 21. septembrī *SMC* un *VS*, sabiedrība, kas kopš 1975. gada Dānijā izplata "Audi" transportlīdzekļus, noslēdza jaunu līgumu par minēto transportlīdzekļu izplatīšanu šajā dalībvalstī.

14 Šī līguma 19. panta 1. punktā ar nosaukumu "Līguma uzteikums ar saīsinātu termiņu" ir noteikts:

"Ja ir būtiski jāpārkārto visa vai daļa no piegādātāja pārdošanas sistēmas, piegādātājam [..] ir tiesības līgumu izbeigt, uzsakot to divpadsmit mēnešus iepriekš rakstiski ar ierakstītas vēstules palīdzību."

15 2002. gada 16. maijā *Audi AG* (turpmāk tekstā — "*Audi*") apstiprināja sava Dānijas izplatīšanas tīkla pārstrukturizācijas plānu, kurā it īpaši noteica izplatītāju skaitu, kas ļautu sasniegt šajā dalībvalstī iecerētos finansiālos mērķus.

16 2002. gada 2. septembrī *SMC* nosūtīja 28 *Audi* izplatītājiem Dānijā, ieskaitot *VS*, šādu vēstuli:

"Ņemot vērā jauno Kopienu atbrīvojumu vertikālu vienošanos un saskaņotu darbību kategorijām mehānisko transportlīdzekļu nozarē, kas stāsies spēkā 2002. gada 1. oktobrī, mums viena gada laikā ir jāpārkārto savs izplatīšanas tīkls un jāpielāgo izplatīšanas līgumi jaunajai regulai par atsevišķu kategoriju atbrīvojumu.

Tādējādi mums saskaņā ar izplatīšanas līguma 19. panta 1. punktu, atsaucoties uz nepieciešamo pārstrukturizāciju, ir jāizbeidz Jūsu līgums par personiskajiem transportlīdzekļiem "Audi" ar uzteikumu divpadsmit mēnešus iepriekš, kuri beidzas 2003. gada 30. septembrī."

17 Tajā pašā dienā *SMC* nosūtīja *VS* vēl vienu vēstuli, kurā tā norādīja, ka nākamajos mēnešos tā noteiks nākamās *Audi* prasības dažādiem izplatītājiem, uzsverot, ka pilnībā novērtēt tā sekas uz tā brīža "Audi" izplatīšanas tīklu bija daudz par agru.

18 2002. gada 3. oktobra vēstulē *SMC* informēja *VS*, ka, pirmkārt, lai apmierinātu turpmāko pieprasījumu tirgū, izplatīšanas tīkls tiks samazināts no 28 līdz 14 izplatītājiem un, otrkārt, tai netiks piedāvāts noslēgt jaunu izplatīšanas līgumu.

19 Šādos apstākļos *VW-Audi Forhandlerforeningen* to "Audi" izplatītāju vārdā un interesēs, kuru līgums tika izbeigts, vērsās iesniedzējtiesā, apgalvojot, ka uzteikuma termiņam bija jābūt 24 mēnešus ilgam.

20 Uzskatīdama, ka šajā tiesvedībā ir radušies Kopienu tiesību interpretācijas jautājumi, *Østre Landsret* [Austrumu apgabaltiesa] nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai [..] Regulas Nr. 1475/95 [..] 5. panta 3. punkts ir jāinterpretē tā, ka, ja piegādātājs izbeidz izplatīšanas līgumu, uzsakot to vienu gadu iepriekš, tam tas ir jāpamato plašāk, nevis tikai atsaucoties uz šo normu?

2) Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir apstiprinoša, kādiem nosacījumiem saskaņā ar Kopienu tiesībām šim pamatojumam ir jāatbilst un kurā brīdī šāds pamatojums ir jāsniedz?

3) Kādas ir sekas tam, ja pamatojums netiek sniegts atbilstošā veidā vai termiņā?

4) Vai Regulas Nr. 1475/95 [..] 5. panta 3. punkts ir jāinterpretē tā, ka līguma ar izplatītāju izbeigšana, uzsakot to vienu gadu iepriekš, ir jāveic, pamatojoties uz piegādātāja iepriekš sastādītu pārstrukturēšanas plānu?

5) Ja atbilde uz ceturto jautājumu ir apstiprinoša, kādas prasības saskaņā ar Kopienu tiesībām ir izvirzāmas piegādātāja sastādītā pārstrukturēšanas plāna saturam un formai un kad šim plānam ir jābūt pieejamam?

6) Ja atbilde uz ceturto jautājumu ir apstiprinoša, vai piegādātājam ir jāinformē izplatītājs, kura līgums tiek uzteikts, par pārstrukturēšanas plāna saturu un kad un kādā veidā tas tādā gadījumā bija jāveic?

7) Ja atbilde uz ceturto jautājumu ir apstiprinoša, kādas sekas ir tam, ka pārstrukturēšanas plāns neatbilst šāda plāna satura un formas prasībām?

8) No Regulas Nr. 1475/95 [..] 5. panta 3. punkta dāņu valodas versijas izriet, ka piegādātājs var uzteikt izplatītāja līgumu vienu gadu iepriekš, ja ir "[..] būtiska nepieciešamība pārkārtot visu vai lielu tirdzniecības tīkla daļu [..]". Vārds "nepieciešamība" ir lietots visās Regulas Nr. 1475/95 valodu versijās, bet vārds "būtiska" — tikai dāņu valodas versijā.

Šajā sakarā rodas jautājums — kādiem nosacījumiem jāatbilst pārstrukturēšanai, lai piegādātājs varētu uzteikt izplatītāja līgumu vienu gadu iepriekš saskaņā ar Regulas Nr. 1475/95 [..] 5. panta 3. punktu?

9) Vai, izvērtējot to, vai ir izpildīti nosacījumi, lai piegādātājs saskaņā ar Regulas Nr. 1475/95 5. panta 3. punktu varētu uzteikt līgumu vienu gadu iepriekš, ir nozīme tam, kādas būtu ekonomiskās sekas piegādātājam, ja tas līgumu uzteiktu divus gadus iepriekš?

10) Kam ir jāpierāda, ka ir izpildīti nosacījumi, lai piegādātājs varētu izbeigt līgumu, uzsakot to vienu gadu iepriekš saskaņā ar Regulas Nr. 1475/95 [..] 5. panta 3. punktu, un kādā gadījumā šis pierādīšanas pienākums netiek piemērots?

11) Vai Regulas Nr. 1475/95 [..] 5. panta 3. punkts ir jāinterpretē tā, ka nosacījumi tam, lai piegādātājs varētu izbeigt līgumu, uzsakot to vienu gadu iepriekš saskaņā ar minēto normu, ir izpildīti, pamatojoties uz to, ka Regulas Nr. 1400/2002 par atsevišķu kategoriju atbrīvojumiem īstenošana pati par sevi var radīt nepieciešamību būtiski pārkārtot piegādātāja tīklu?"

**Par prejudiciālajiem jautājumiem**

21 Savos jautājumos iesniedzējtiesa būtībā lūdz precizēt apjomu Regulas Nr. 1475/95 5. panta 3. punkta pirmās daļas pirmajā ievilkumā paredzētajām piegādātāja tiesībām izbeigt līgumu, uzsakot to vismaz vienu gadu iepriekš, ja ir jāpārkārto viss tīkls vai būtiska tā daļa.

22 Kā Komisija un *SMC* norādīja tiesas sēdē, iesniedzējtiesa ar saviem jautājumiem būtībā vēlas noskaidrot pamata nosacījumus šādu tiesību izbeigt līgumu izmantošanai (astotais un devītais jautājums). Šajā sakarā ir uzdots arī jautājums par to, kam ir jāpierāda, ka šie nosacījumi ir izpildīti, un ar kādiem noteikumiem šādi pierādījumi ir jāsniedz (desmitais jautājums). Turklāt tiek jautāts, vai šīm tiesībām izbeigt līgumu vēl ir jāatbilst kādiem formas nosacījumiem saistībā ar līguma izbeigšanas

pamatojumu un pārstrukturēšanas plānu (pirmie septiņi jautājumi). Visbeidzot, iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Regulas Nr. 1400/2002 stāšanās spēkā pati par sevi ir radījusi nepieciešamību pārkārtot izplatīšanas tīklu saskaņā ar minēto Regulas Nr. 1475/95 normu (vienpadsmitais jautājums).

*Par astoto un devīto jautājumu*

23 Šajos jautājumos, kas jāizskata kopā, iesniedzējtiesa būtībā vaicā, kādi pamata nosacījumi ir jāizpilda, lai varētu piemērot Regulas Nr. 1475/95 5. panta 3. punkta pirmās daļas pirmo ievilkumu.

24 Atbilstoši Regulas Nr. 1475/95 5. panta 2. punkta 2. apakšpunktam, ja izplatītājs ir uzņēmies saistības uzlabot izplatīšanas un apkopes struktūru un līgums ir noslēgts uz nenoteiktu laiku, šajā regulā paredzēto atbrīvojumu piemēro ar nosacījumu, ka abām pusēm līgums principā jāuzsaka vismaz divus gadus iepriekš.

25 Tomēr saskaņā ar minētā 5. panta 3. punkta pirmās daļas pirmo ievilkumu minētajā normā paredzētie atbrīvojuma nosacījumi neietekmē piegādātāja tiesības pārtraukt līgumu, to uzsakot vismaz vienu gadu iepriekš, ja ir jāpārkārto viss izplatīšanas tīkls vai būtiska tā daļa.

26 Šajā sakarā no Regulas Nr. 1475/95 preambulas deviņpadsmitā apsvēruma izriet, ka, lai gan izplatītāji ir veikuši ieguldījumus, lai uzlabotu līguma preču izplatīšanu un apkopi, nevajadzētu kavēt elastīgas un iedarbīgas izplatīšanas struktūras attīstību.

Šajā pašā apsvērumā arī ir teikts, ka piegādātājam ir jādod tiesības izbeigt līgumu, ja ir jāpārkārto viss izplatīšanas tīkls vai būtiska tā daļa.

27 No tā izriet, ka šīs regulas 5. panta 3. punkta pirmās daļas pirmajā ievilkumā ir noteikta atkāpe, kas kā tāda ir jāinterpretē stingri.

28 Šajā sakarā jau no šīs normas teksta izriet, ka tajā paredzētajām tiesībām izbeigt līgumu ir divi nosacījumi, kas saistīti, pirmkārt, ar attiecīgā piegādātāja izplatīšanas tīkla vai būtiskas tā daļas pārstrukturizāciju un, otrkārt, ar nepieciešamību veikt šādu pārstrukturizāciju.

29 Runājot par pirmo nosacījumu, no minētās normas formulējuma izriet, ka tajā vispirms ir paredzēta attiecīgā piegādātāja tīkla "pārstrukturizācija". Šāda pārstrukturizācija noteikti ietver šī piegādātāja izplatīšanas struktūru sistēmas izmaiņas, kas it īpaši var attiekties uz šo struktūru raksturu vai formu, to mērķi, iekšējo uzdevumu sadali struktūrās, attiecīgo preču un pakalpojumu piegādes noteikumus, minētajās struktūrās iesaistīto dalībnieku skaitu vai kvalitāti, kā arī to ģeogrāfisko segumu.

30 Turklāt saskaņā ar Regulas Nr. 1475/95 5. panta 3. punkta pirmās daļas pirmo ievilkumu visu valodu versijās, izņemot dāņu valodas versiju, šādai pārstrukturizācijai ir jāattiecas uz "visu" vai "būtisku daļu" no piegādātāja tīkla. Attiecīgo izplatīšanas struktūru izmaiņām tādējādi ir jābūt būtiskām gan materiālā, gan ģeogrāfiskā ziņā.

31 Valsts tiesām un šķīrējtiesām, ņemot vērā visus konkrētos tajās ierosināto tiesvedību faktus un it īpaši konkrēto attiecīgā piegādātāja izplatīšanas tīkla sistēmu, jāizvērtē, vai objektīvi šis tīkls tiek pārkārtots.

32 Šajā sakarā, kā minējusi Komisija un savu secinājumu 15.–26. punktā norādījis ģenerāladvokāts, tam, ka Regulas Nr. 1475/95 5. panta 3. punkta pirmās daļas pirmā ievilkuma dāņu valodas versijā atšķirībā no visu citu šīs normas valodu versijām ir teikts, ka nepieciešamībai pārkārtot izplatīšanas tīklu ir jābūt "būtiskai" ("*gennemgribende*"), nav svarīga nozīme, jo šāds precizējums neko nemaina prasībā pēc ievērojamām izmaiņām, kas izriet no pārējo valodu versijās ietvertā nosacījuma, ka ir jāpārkārto viss attiecīgā piegādātāja tīkls vai būtiska tā daļa.

33 Runājot par otro nosacījumu, Komisija un *SMC* apgalvo, ka tikai piegādātājs pats var novērtēt, vai tā izplatīšanas tīkls ir jāpārkārto. Regulas Nr. 1475/95 mērķis faktiski neesot likt tiesām vai šķīrējtiesām pārbaudīt piegādātāja komerciālās problēmas šādas pārstrukturizācijas aspektā. Regulas normas nekādā veidā neierobežojot piegādātāja tiesības pašam noteikt savu izplatītāju skaitu. Tādējādi, lai šis nosacījums būtu izpildīts, pietiekot ar cēloņsakarību starp līguma izbeigšanu un minētā tīkla pārstrukturizāciju.

34 Šim apgalvojumam, kas Komisijas gadījumā atšķiras no atbildes, ko tā sniegusi uz 68. jautājumu brošūrā ar paskaidrojumiem par Regulu Nr. 1400/2002, nevar piekrist.

35 Protams, ir taisnība, ka tiesvedībā par Regulas Nr. 1475/95 5. panta 3. punkta pirmās daļas pirmajā ievilkumā paredzētajos nosacījumos ar saīsinātu uzteikuma termiņu veiktas līguma izbeigšanas likumību valsts tiesām un šķīrējtiesām nav jāapšauba ekonomiskie un komerciālie apsvērumi, kuru dēļ piegādātājs ir nolēmis pārkārtot savu izplatīšanas tīklu.

36 Tomēr šādas pārstrukturizācijas nepieciešamība, faktiski šajā ziņā liedzot izplatītājiem jebkādu tiesas aizsardzību, tik un tā nevar būt piegādātāja brīvas izvēles ziņā, jo saskaņā ar Regulas Nr. 1475/95 5. panta 3. punkta pirmās daļas pirmo ievilkumu tieši šī nepieciešamība ļauj piegādātājam, saglabājot šajā regulā atsevišķām kategorijām paredzēto atbrīvojumu, piemērojot EKL 81. panta 3. punktu, izbeigt līgumu bez pienākuma ievērot parasto minētā 5. panta 2. punkta 2. apakšpunktā paredzēto divu gadu uzteikuma termiņu.

37 Ievērojot gan Regulas Nr. 1475/95 5. panta 3. punkta pirmās daļas pirmā ievilkuma mērķi, gan tā atkāpes raksturu, pārstrukturizācijas nepieciešamība, lai izmantotu tiesības izbeigt līgumu, uzsakot līgumu vismaz vienu gadu iepriekš, tādējādi ir ticami jāpamato ar iemesliem, kas saistīti ar ekonomisko efektivitāti un ir balstīti uz objektīviem iekšējiem vai ārējiem apstākļiem, kādos atrodas piegādātājs uzņēmums un kuri tad, ja izplatīšanas tīkls netiktu ātri pārkārtots, ņemot vērā konkurenci vidē, kurā darbojas piegādātājs, varētu apdraudēt minētā tīkla esošo struktūru efektivitāti.

38 Tādējādi tas vien, ka piegādātājs, pamatojoties uz subjektīvu sava izplatīšanas tīkla situācijas komerciālu novērtējumu, uzskata, ka tas ir jāpārkārto, pats par sevi nepierāda šādas pārstrukturizācijas nepieciešamību Regulas Nr. 1475/95 5. panta

3. punkta pirmās daļas pirmā ievilkuma izpratnē. Savukārt šajā sakarā ir nozīme iespējamām nelabvēlīgām ekonomiskām sekām, ko piegādātājs varētu ciest, ja tas izplatīšanas līgumu izbeigtu ar divu gadu uzteikuma termiņu.

39 Valsts tiesām un šķīrējtiesām, ņemot vērā visus konkrētos tajās ierosināto tiesvedību faktus, ir jāizvērtē, vai šāda pārstrukturizācija ir objektīvi nepieciešama.

40 Tādējādi uz astoto un devīto jautājumu jāatbild, ka Regulas Nr. 1475/95 5. panta 3. punkta pirmās daļas pirmais ievilkums ir jāinterpretē tā, ka "nepieciešamība pārkārtot visu izplatīšanas tīklu vai būtisku tā daļu" nozīmē ievērojamu izmaiņu veikšanu attiecīgā piegādātāja izplatīšanas struktūrās gan materiālajā, gan ģeogrāfiskajā ziņā, kas ir ticami jāpamato, minot ar ekonomisko efektivitāti saistītus, uz objektīviem iekšējiem vai ārējiem apstākļiem balstītus iemeslus, kādos atrodas piegādātāja uzņēmums un kuri tad, ja izplatīšanas tīkls netiktu ātri pārkārtots, ņemot vērā konkurenci vidē, kurā darbojas piegādātājs, varētu apdraudēt šī tīkla struktūru efektivitāti. Šajā sakarā ir nozīme iespējamām nelabvēlīgām ekonomiskām sekām, ko piegādātājs varētu ciest tad, ja tas izplatīšanas līgumu izbeigtu ar divu gadu uzteikuma termiņu. Valsts tiesām un šķīrējtiesām, ņemot vērā visus konkrētos tajās izskatāmo lietu faktus, ir jāizvērtē, vai šie nosacījumi ir izpildīti.

*Par desmito jautājumu*

41 Desmitajā jautājumā iesniedzējtiesa vaicā, uz ko gulstas pierādīšanas pienākums, lai izmantotu tiesības izbeigt līgumu ar saīsinātu viena gada uzteikuma termiņu, kas paredzēts Regulas Nr. 1475/95 5. panta 3. punkta pirmās daļas pirmajā ievilkumā, un kādi ir noteikumi šo pierādījumu sniegšanai.

42 Šajā sakarā jāatgādina, ka Tiesa jau ir lēmusi, ka uzņēmumam, kas lūdz tam piemērot individuālu atbrīvojumu, ir jāpierāda, ka ir izpildīti EKL 81. panta 3. punktā paredzētie nosacījumi (šajā sakarā skat. 1984. gada 17. janvāra spriedumu apvienotajās lietās 43/82 un 63/82 *VBVB* un *VBBB*/Komisija, *Recueil*, 19. lpp., 52. punkts). Tāpat, ņemot vērā Regulas Nr. 1475/95 5. panta 3. punkta pirmās daļas pirmajā ievilkumā paredzētā uzteikuma termiņa atkāpes raksturu salīdzinājumā ar minētā panta 2. punkta 2. apakšpunktā paredzēto parasto termiņu, piegādātājam, kas vēlas izmantot tiesības izbeigt līgumu ar viena gada uzteikuma termiņu, ja izplatītājs valsts tiesās vai šķīrējtiesās apstrīd šādas izbeigšanas likumību, ir jāpierāda, ka ir izpildīti pirmajā no šīm normām minētie nosacījumi.

43 Runājot par noteikumiem, saskaņā ar kuriem šie pierādījumi ir jāsniedz, — ja Regulā Nr. 1475/95 ietvertajās normās šajā sakarā nekas nav teikts, ir jāpiemēro valsts tiesības.

44 Tādējādi uz desmito jautājumu jāatbild, ka Regulas Nr. 1475/95 5. panta 3. punkta pirmās daļas pirmais ievilkums ir jāinterpretē tādējādi, ka piegādātāja pienākums ir pierādīt, ka šajā tiesību normā minētie nosacījumi tiesību izmantošanai izbeigt līgumu ar saīsinātu viena gada uzteikuma termiņu ir izpildīti, ja izplatītājs valsts tiesās vai šķīrējtiesās apstrīd šādas izbeigšanas ar viena gada uzteikumu likumību. Noteikumi, saskaņā ar kuriem šie pierādījumi ir jāsniedz, ir valsts tiesību jautājums.

*Par pirmajiem septiņiem jautājumam*

45 Pirmajos septiņos jautājumos iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Regulas Nr. 1475/95 5. panta 3. punkta pirmās daļas pirmais ievilkums ir jāinterpretē tā,

ka tas uzliek piegādātājam, kas izbeidz izplatīšanas līgumu, piemērojot šo normu, pienākumu, pirmkārt, formāli pamatot savu lēmumu izbeigt līgumu un, otrkārt, pirms šī lēmuma izstrādāt pārstrukturēšanas plānu.

46 Atbilstoši *VS* teiktajam minētās normas mērķis, proti, nodrošināt faktisku konkurenci starp izplatīšanas tīkliem, samazinot izplatītāju atkarību, paredz, ka izplatītāju darbību nedrīkst kavēt līguma izbeigšanas draudi. Tāpēc piegādātāja pienākums esot rakstiski un vēlākais uzteikuma paziņojumā minēt objektīvus un skaidrus iemeslus, uz kuriem tas ir balstīts. Turklāt iepriekš izstrādāts pārstrukturēšanas plāns esot būtiska pamatojuma prasības sastāvdaļa. Komisija tādu pašu viedokli esot izteikusi atzinumā, kas paziņots Dānijas konkurences iestādēm, kā izriet no to 2002. gada 20. decembra vēstules *VW-Audi Forhandlerforeningen*.

47 Šajā sakarā tomēr jānorāda, ka ar to, ka Regulas Nr. 1475/95 5. panta 3. punkta pirmās daļas pirmajā ievilkumā ir minēts, ka šajā regulā paredzētie atbrīvojuma nosacījumi "neietekmē" piegādātāja tiesības pārtraukt līgumu ar uzteikumu vismaz vienu gadu iepriekš, ja ir jāpārkārto viss izplatīšanas tīkls vai būtiska tā daļa, kā Komisija pareizi apgalvo savos apsvērumos, šajā regulā tikai tiek paredzēta iespēja, kas, ja tiek ievēroti minētajā normā noteiktie piemērošanas nosacījumi, neierobežo pušu līgumtiesisko brīvību, ko tās bauda saskaņā ar piemērojamām valsts tiesībām.

48 Lai gan Regulas Nr. 1475/95 5. panta 3. punkta pirmās daļas pirmajā ievilkumā saskaņā ar tā tekstu piegādātājam ir ļauts izbeigt līgumu ar saīsinātu uzteikuma termiņu, ja ir jāpārkārto tā tīkls, tajā nav noteikts nekāds speciāls pienākums saistībā

ar šīs izbeigšanas formālu pamatojumu un pārstrukturizācijas formu vai saturu. Jākonstatē, ka šādi pienākumi neizriet arī no citām šīs regulas tiesību normām.

49 Šādos apstākļos, kā Komisija pareizi apgalvo šajā tiesvedībā, jautājumus par to, vai līguma izbeigšana ar uzteikumu vienu gadu iepriekš saskaņā ar Regulas Nr. 1475/95 5. panta 3. punkta pirmās daļas pirmo ievilkumu ir formāli jāpamato, un par to, vai piegādātājam pirms līguma uzteikuma ir jābūt izstrādātam pārstrukturēšanas plānam, regulē vienīgi valsts tiesības.

50 Pretēji tam, ko apgalvo *VS*, izplatītājiem tādējādi netiek liegta jebkāda tiesas aizsardzība, jo, kā izriet no šī sprieduma 42. un 44. punkta, ja izplatītājs valsts tiesās vai šķīrējtiesās apstrīd līguma izbeigšanas ar viena gada uzteikumu likumību, piegādātājam ir pienākums to pamatot, pierādot, ka faktiski ir izpildīti pamata nosacījumi minētās normas piemērošanai.

51 Tādējādi uz pirmajiem septiņiem jautājumam jāatbild, ka Regulas Nr. 1475/95 5. panta 3. punkta pirmās daļas pirmais ievilkums ir interpretējams tā, ka tas neliek piegādātājam, kas izbeidz izplatīšanas līgumu, piemērojot šo normu, formāli pamatot savu lēmumu izbeigt līgumu un pirms tam izstrādāt pārstrukturēšanas plānu.

*Par vienpadsmito jautājumu*

52 Uzdodot šo jautājumu, iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Regulas Nr. 1400/2002 stāšanās spēkā pati par sevi rada nepieciešamību pārkārtot piegādātāja izplatīšanas tīklu Regulas Nr. 1475/95 5. panta 3. punkta pirmās daļas pirmā ievilkuma izpratnē.

53 Komisija un *SMC* būtībā apgalvo, ka Regulas Nr. 1400/2002 stāšanās spēkā pati par sevi varētu radīt nepieciešamību pārkārtot izplatīšanas tīklu. Saskaņā ar Komisijas teikto ne valsts tiesa, ne šķīrējtiesa nevar novērtēt šādu nepieciešamību piegādātāja vietā. *SMC* apgalvo, ka šajā gadījumā šīs regulas stāšanās spēkā pati par sevi radīja nepieciešamību būtiski pārkārtot tās Dānijas izplatīšanas tīklu it īpaši saistībā ar pāreju no ekskluzīvas izplatīšanas ar teritoriālu aizsardzību uz selektīvu izplatīšanu bez šādas aizsardzības, bet ar remontdarbnīcu tiesībām iegūt pilnvarojumu ar nosacījumu, ka tās atbilst kvalitātes kritērijiem.

54 Šajā sakarā jānorāda, ka, kā Komisija ir uzsvērusi brošūrā ar paskaidrojumiem par šo regulu, ar Regulu Nr. 1400/2002 ir ieviestas būtiskas izmaiņas salīdzinājumā ar atsevišķu kategoriju atbrīvojumu režīmu, kas izveidots ar Regulu Nr. 1475/95, paredzot daudz stingrākus noteikumus, nekā bija noteikti Regulā Nr. 1475/95 atsevišķu EKL 81. panta 1. punktā minētajā aizliegumā ietilpstošu konkurences ierobežojumu atbrīvojumam.

55 Precīzāk, ar Regulu Nr. 1400/2002 atsevišķu kategoriju atbrīvojums netiek piešķirts selektīvās izplatīšanas sistēmas dalībnieku veiktai aktīvai un pasīvai pārdošanai [minētās regulas 4. panta 1. punkta b) apakšpunkta i) un iii) daļa, d) un e) apakšpunkts], tādējādi aizliedzot atsevišķu kategoriju atbrīvojuma piemērošanu ekskluzīvas un selektīvas izplatīšanas kombinācijai, kas bija atbrīvota saskaņā ar Regulu Nr. 1475/95 [šīs regulas 3. panta 8.–10. punkts].

56 Tomēr, lai varētu izmantot Regulā Nr. 1475/95 paredzēto atsevišķu kategoriju atbrīvojumu, piegādātājiem nebija pienākums izplatīšanas līgumos paredzēt konkurences ierobežojumus EKL 81. panta 1. punkta izpratnē. Tāpat kā Regulā Nr. 1400/2002 šajā regulā kā regulā par EKL 81. panta 3. punkta piemērošanu ir tikai paredzētas zināmas iespējas skartās nozares uzņēmējiem, ļaujot tiem neatkarīgi no noteikta veida konkurenci ierobežojošiem noteikumiem to izplatīšanas un apkopes līgumos izvairīties no minētā 81. panta 1. punktā ietvertā aizlieguma. Minēto regulu

tiesību normas tomēr uzņēmējiem neuzliek pienākumu izmantot šīs iespējas, nosakot saistošus priekšrakstus, kas tieši ietekmē līguma noteikumu spēkā esamību vai saturu vai uzliek līdzējiem pienākumu pielāgot to līguma saturu (šajā sakarā skat. 1986. gada 18. decembra spriedumu lietā 10/86 *VAG France, Recueil*, 4071. lpp., 12. un 16. punkts, 1997. gada 5. jūnija spriedumu lietā C-41/96 *VAG, Recueil*, I-3123. lpp., 16. punkts, un 1998. gada 30. aprīļa spriedumu lietā C-230/96 *Cabour, Recueil*, I-2055. lpp., 47. punkts).

57 Tādējādi, pat ja, kā norāda *SMC*, Regulā Nr. 1475/95 paredzētais atsevišķu kategoriju atbrīvojums tiek piešķirts tikai ar nosacījumu, ka izplatītājs uzņemas nodrošināt remontdarbus un apkopi, kā arī pakalpojumus, kas saistīti ar atsaukšanu [minētās regulas 4. panta 1. punkta 1. un 6. apakšpunkts un 5. panta 1. punkta 1. apakšpunkts], bet Regulā Nr. 1400/2002 atsevišķu kategoriju atbrīvojumam nav noteikts ne ierobežojums izplatītāja iespējām slēgt apakšlīgumu ar pilnvarotām remontdarbnīcām par remontdarbu un apkopes veikšanu, ne ierobežojums pēdējām veikt tikai šīs darbības [pēdējās regulas 4. panta 1. punkta g) un h) apakšpunkti], Regulā Nr. 1400/2002 nekādā ziņā izplatītājam nav aizliegts turpināt pašam sniegt šādus pakalpojumus, ko piegādātāja izveidotajā ekskluzīvajā vai selektīvajā sistēmā veic pilnvarotas remontdarbnīcas.

58 No tā izriet, ka, kā Komisija būtībā ir norādījusi brošūrā ar paskaidrojumiem par Regulu Nr. 1400/2002 ietvertajā atbildē uz 20. jautājumu, šīs regulas stāšanās spēkā pati par sevi nekādā ziņā nerada nepieciešamību pārkārtot piegādātāja izplatīšanas tīklu Regulas Nr. 1475/95 5. panta 3. punkta pirmās daļas pirmā ievilkuma izpratnē.

59 Tomēr, ņemot vērā ar Regulu Nr. 1400/2002 ieviestās būtiskās atbrīvojuma režīma izmaiņas, tās stāšanās spēkā noteiktiem piegādātājiem varēja radīt nepieciešamību veikt izmaiņas izplatīšanas līgumos, lai nodrošinātu, ka uz tiem attiecas šajā regulā

paredzētais atsevišķu kategoriju atbrīvojums. Tā tas it īpaši varētu būt gadījumos, kad līgumi ir noslēgti atbilstoši Regulas Nr. 1475/95 režīmam un saskaņā ar to ietver "skaidri definētus" ierobežojumus Regulas Nr. 1400/2002 4. panta 1. punkta izpratnē.

60 Tieši šo Regulā Nr. 1400/2002 ietverto būtisko izmaiņu dēļ tās 10. pantā bija paredzēts, ka EKL 81. panta 1. punktā noteikto aizliegumu no 2002. gada 1. oktobra līdz 2003. gada 30. septembrim nepiemēro līgumiem, kuri jau stājušies spēkā pirms 2002. gada 30. septembra un neatbilst šajā regulā paredzētajiem atbrīvojuma nosacījumiem, bet atbilst Regulā Nr. 1475/95 paredzētajiem atbrīvojuma nosacījumiem.

61 Kā izriet no Regulas Nr. 1400/2002 trīsdesmit sestā apsvēruma, izmaiņas, ko piegādātāji var veikt savos izplatīšanas tīklos pēc Regulas Nr. 1400/2002 stāšanās spēkā, ņemot vērā Regulas Nr. 1475/95 5. panta 3. punkta pirmās daļas pirmā ievilkuma atkāpes raksturu, tādējādi varēja izrietēt no vienkāršas līgumu, kas bija spēkā datumā, kad tā beidza būt piemērojama, pielāgošanas tam paredzētajā pārejas periodā, šādai pielāgošanai — kā pamatoti tiesas sēdē norādīja *VS* — automātiski neietverot nepieciešamību, ievērojot piemērojamās valsts tiesības, izbeigt šos līgumus vai katrā ziņā pārkārtot visu vai būtisku minētā izplatīšanas tīkla daļu.

62 Tomēr jāatzīst, ka, pat ja Regulas Nr. 1400/2002 stāšanās spēkā automātiski nerada nepieciešamību pārkārtot izplatīšanas tīklus, atsevišķos gadījumos, ņemot vērā katra piegādātāja izplatīšanas tīkla organizācijas specifiku, tā varēja radīt nepieciešamību pēc tik būtiskām izmaiņām, ka tās faktiski ir jāuzskata par minētā tīkla

pārstrukturizāciju Regulas Nr. 1475/95 5. panta 3. punkta pirmās daļas pirmā ievilkuma izpratnē.

63 Tādējādi šāda pārstrukturizācija šīs normas izpratnē varēja izrādīties it īpaši nepieciešama, ja, lai turpinātu saņemt atsevišķu kategoriju atbrīvojumu, piegādātājs, kas pirms Regulas Nr. 1400/2002 stāšanās spēkā apvienoja ekskluzīvo un selektīvo izplatīšanas veidu, izvēlējās savu izplatīšanas tīklu veidot vienīgi atbilstoši selektīvajai sistēmai vai nolēma saglabāt ekskluzīvo izplatīšanas sistēmu tikai izplatīšanas pakalpojumiem, izveidojot selektīvās izplatīšanas sistēmu apkopes pakalpojumiem, ko veic pilnvarotas remontdarbnīcas.

64 Tomēr valsts tiesām vai šķīrējtiesām, atsaucoties uz šī sprieduma 28.–38. punktā minētajam norādēm, atkarībā no konkrētajiem tajās izskatāmo lietu faktiem un sevišķi piegādātāja šajā sakarā iesniegtiem pierādījumiem ir jāizvērtē, vai piegādātāja ieviestās izmaiņas veido tā izplatīšanas tīkla pārstrukturizāciju un vai tās bija vajadzīgas Regulas Nr. 1400/2002 stāšanās spēkā dēļ.

65 Tādējādi uz vienpadsmito jautājumu jāatbild, ka Regulas Nr. 1400/2002 stāšanās spēkā pati par sevi nerada nepieciešamību pārkārtot piegādātāja izplatīšanas tīklu Regulas Nr. 1475/95 5. panta 3. punkta pirmās daļas pirmā ievilkuma izpratnē. Tomēr šī stāšanās spēkā atkarībā no katra izplatītāja izplatīšanas tīkla specifikas varēja radīt nepieciešamību pēc tik būtiskām izmaiņām, ka tās ir jāuzskata par faktisku minētā tīkla pārstrukturizāciju minētās normas izpratnē. Valsts tiesām un šķīrējtiesām atkarībā no konkrētajiem tajās izskatāmo lietu faktiem ir jāizvērtē, vai tas tā ir.

**Par tiesāšanās izdevumiem**

66 Attiecībā uz lietas dalībniekiem pamata prāvā šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Tiesāšanās izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, kas nav minēto lietas dalībnieku tiesāšanās izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (trešā palāta) nospriež:

**Komisijas 1995. gada 28. jūnija Regulas (EK) Nr. 1475/95 par Līguma [81.] panta 3. punkta piemērošanu atsevišķām mehānisko transportlīdzekļu izplatīšanas un apkopes līgumu kategorijām 5. panta 3. punkta pirmās daļas pirmais ievilkums ir jāinterpretē tā, ka:**

— **"nepieciešamība pārkārtot visu izplatīšanas tīklu vai būtisku tā daļu" nozīmē ievērojamu izmaiņu veikšanu attiecīgā piegādātāja izplatīšanas struktūrās gan materiālajā, gan ģeogrāfiskajā ziņā, kas ir ticami jāpamato, minot ar ekonomisko efektivitāti saistītus, uz objektīviem iekšējiem vai ārējiem apstākļiem balstītus iemeslus, kādos atrodas piegādātājs uzņēmums un kuri tad, ja izplatīšanas tīkls netiktu ātri pārkārtots, ņemot vērā konkurenci vidē, kurā darbojas piegādātājs, varētu apdraudēt šī tīkla struktūru efektivitāti. Šajā sakarā ir nozīme iespējamām nelabvēlīgām**

**ekonomiskām sekām, ko piegādātājs varētu ciest tad, ja tas izplatīšanas līgumu izbeigtu ar divu gadu uzteikuma termiņu. Valsts tiesām un šķīrējtiesām, ņemot vērā visus konkrētos tajās izskatāmo lietu faktus, ir jāizvērtē, vai šie nosacījumi ir izpildīti;**

— **piegādātāja pienākums ir pierādīt, ka šajā tiesību normā minētie nosacījumi tiesību izmantošanai izbeigt līgumu ar saīsinātu viena gada uzteikuma termiņu ir izpildīti, ja izplatītājs valsts tiesās vai šķīrējtiesās apstrīd šādas izbeigšanas ar viena gada uzteikumu likumību. Noteikumi, saskaņā ar kuriem šādi pierādījumi ir jāsniedz, ir valsts tiesību jautājums;**

— **tas neliek piegādātājam, kas izbeidz izplatīšanas līgumu, piemērojot šo tiesību normu, formāli pamatot savu lēmumu izbeigt līgumu un pirms tam izstrādāt pārstrukturēšanas plānu;**

— **Komisijas 2002. gada 31. jūlija Regulas (EK) Nr. 1400/2002 par Līguma 81. panta 3. punkta piemērošanu vertikālu vienošanos un saskaņotu darbību kategorijām mehānisko transportlīdzekļu nozarē stāšanās spēkā pati par sevi nerada nepieciešamību pārkārtot piegādātāja izplatīšanas tīklu Regulas Nr. 1475/95 5. panta 3. punkta pirmās daļas pirmā ievilkuma izpratnē. Tomēr šī stāšanās spēkā atkarībā no katra izplatītāja izplatīšanas tīkla specifikas varēja radīt nepieciešamību pēc tik būtiskām izmaiņām, ka tās ir jāuzskata par faktisku minētā tīkla pārstrukturizāciju minētās normas izpratnē. Valsts tiesām un šķīrējtiesām atkarībā no konkrētajiem tajās izskatāmo lietu faktiem ir jāizvērtē, vai tas tā ir.**

[Paraksti]